

Wymiecinkowate (Coleoptera: Latridiidae)
Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia

Minute Brown Scavenger Beetles (Coleoptera: Latridiidae)
of the Kozienicka Forest and the vicinity of Radom

Radosław PLEWA¹, Marek MIŁKOWSKI²

¹Zakład Ochrony Lasu, Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary,
ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn, e-mail: r.plewa@ibles.waw.pl

²ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21, 26-600 Radom, e-mail: milkowski63@wp.pl

ABSTRACT: During the research, 561 individuals represented by 35 species of minute brown scavenger beetles (Coleoptera: Latridiidae) were recorded in the area of Kozienicka Forest and the vicinities of Radom (Central Poland). Both in the area of the Kozienice Forest, as well as in the administrative borders of the city of Radom, 25 species of Latridiidae were found in total. The number of species shared in both areas was 15. Of all Latridiidae identified, 15 species were not previously reported from the Mazowiecka Lowland, and 13 from the Małopolska Upland. The most rare species in Poland were: *Corticaria alleni*, *Corticarina lambiana*, *Dienerella clathrata*, *Melanophthalma maura*, *M. rispini* and *M. suturalis*.

KEY WORDS: Coleoptera, Latridiidae, faunistics, new records, Central Poland.

Wstęp

Chrzążcze z rodziny Latridiidae występujące na terenie Polski reprezentowane są przez 74 gatunki (BOROWSKI 2001, JAŁOSZYŃSKI i PRZEWOŻNY 2013, SZOŁTYS 2016, Mapa Bioróżnorodności [online] 2018). Rozmieszczenie przedstawicieli tej rodziny na terenie naszego kraju poznane jest fragmentarycznie. Małe zainteresowanie tą grupą chrząszczy wynika przede wszystkim z niewielkich rozmiarów ich ciała i związanych z tym trudności w oznaczaniu. Wymiecinkowate zasiedlają szerokie spektrum środowisk począwszy od ekosystemów leśnych, a kończąc na

miejscach silnie przekształconych przez człowieka. Są to przede wszystkim mykofagi, a ich główny pokarm stanowi grzybnia workowców (Ascomycetes), grzybów niedoskonałych (Deuteromycota) czy śluzowców (Mycetozoa) (CROWSON 1984, STEPHENSON i in. 1994, BOROWSKI 2006, SIITONEN 2012). Latridiidae spotykane są też w gniazdach ptaków, mrówek i szerszeni (TOMASZEWSKA 2004). Z kolei gatunki bytujące w środowiskach synantropijnych odżywiają się zapleśniałym pokarmem pochodzenia roślinnego np. z różnych produktów spożywczych.

Literatura na temat występowania wymiecinkowatych na terenie Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia jest bardzo skąpa. Jedyna wzmianka o kilku przedstawicielach należących do tej rodziny pochodzi z opracowania GUTOWSKIEGO i in. (2006). Autorzy podczas badań nad składem gatunkowym chrząszczy saproksylicznych w borach sosnowych na terenie Nadleśnictwa Dobieszyn (Leśnictwo Chodków) oraz Nadleśnictwa Kozienice (Leśnictwo Świerże), wykazali zaledwie cztery gatunki należące do tej rodziny: *Enicmus transversus* (OLIVIER, 1790), *Corticaria rubripes* MANNERHEIM, 1844 (wówczas *C. linearis* (PAYKULL, 1798)), *Corticaria gibbosa* (HERBST, 1793) i *Corticarina minuta* (FABRICIUS, 1792) (wówczas *C. fuscula* (GYLLENHAL, 1827)).

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie różnorodności gatunkowej chrząszczy z rodziny Latridiidae występujących na terenie Puszczy Kozienickiej i w okolicach Radomia.

Material i metody

Większość zebranych materiałów pochodzi z terenu Puszczy Kozienickiej [PK], tj. z dwóch obszarów sieci Natura 2000: „Puszcza Kozienicka PLH140035” oraz „Dolina Zwoleńki PLH140006”. Pozostałe chrząszcze zebrano na terenach zurbanizowanych sąsiadujących w obrębie granicy administracyjnej miasta Radomia. Zgodnie z podziałem przyjętym w Katalogu fauny Polski teren badań obejmował obszar Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej (BURAKOWSKI i in. 1971–2000).

Chrząszcze odławiane były w latach 1992–2018 przez drugiego autora (leg. MM), jeśli nie zaznaczono inaczej w części wynikowej. Zebrane chrząszcze pochodzą łącznie z 21 kwadratów siatki UTM (10×10 km). Do odłowu Latridiidae zastosowano głównie przesiewanie (próchna z dziupli; ściółki; gleby u nasady pni; pryzm skoszonej, zbutwiałej trawy, słomy i kukurydzy), czerpakowanie (roślin runa w drzewostanie; podszytu; zarośniętych ugorów; polan), przeglądanie martwic drzew, środowisk podkorowych, owocników grzybów nadrzewnych itp. Dodatkowo wykorzystano

pułapki typu IBL-2 i IBL-3 z zastosowaniem substancji semiochemicznych służących do wabienia kózkowatych (Cerambycidae) i bogatkowatych (Buprestidae) występujących na siedliskach leśnych. Stosowano także odłowy na światło. Wszystkie okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów.

Przegląd gatunków

Podczas badań odnotowano 561 osobników Latridiidae należących do 35 gatunków.

Podrodzina: Corticariinae

Corticaria alleni JOHNSON, 1974

Wyżyna Małopolska:

- PK, EB19 Antoniówka, 15 II 2013, 1 ex., w szczelinach kory starej sosny *Pinus sylvestris* L.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC30 rez. Brzeźniczka: 10 II 2001 (3 exx.), 9 I 2005 (1 ex.), pod korą martwej sosny.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej. Do tej pory znany był tylko z dwóch krain: Puszczy Białowieskiej (MAJEWSKI 1997) i Gór Świętokrzyskich (BYK 2007).

Corticaria elongata (GYLLENHAL, 1827)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Michałów, 3 VI 2005, 1 ex., w locie, leg. B. MIŁKOWSKA.
- EB19 Radom, 24 VI 2005, 1 ex., ul. Chrobrego, w locie.

Corticaria ferruginea MARSHAM, 1802

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC10 Jastrzębia, 23 IX 2015, 1 ex., w stercie gnijącej słomy na skraju boru sosnowego.
- PK, EB29 rez. Jedlnia: 2 VIII 2001 (1 ex.), 15 VII 2009 (1 ex.), pień starego dębu *Quercus* L., na hubie.

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticaria fulva (COMOLI, 1837)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC30 Januszno, 1 X 2006, 1 ex., z czerpakowania ugoru na skraju zagajnika sosnowego.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticaria impressa (A.G. OLIVIER, 1790)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Michałów, 21 X 2013, 1 ex., pod korą wierzby *Salix* L. nad rzeką Mleczną.
- EB19 Radom, 27 IX 2015, 2 exx., cmentarz prawosławny, ul. Warszawska, w stercie skoszzonej, zbutwiałej trawy.
- PK, EB19 Komorniki Kozłowskie, 5 IV 2016, 1 ex., w locie, wśród pól uprawnych.
- EB19 Radom, 6 III 2018, 1 ex., pomnik przyrody „Aleja nad Sadkówką”, w ziemi przy szyi korzeniowej wiązu szypułkowego *Ulmus laevis* PALL.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC10 Jastrzębia, 23 IX 2015, 1 ex., w stercie gnijącej słomy na skraju boru sosnowego.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticaria lapponica (ZETTERSTEDT, 1838)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EB29 rez. Jedlnia, 23 V 2007, 3 exx., w hubie, na pniu starego dębu.
- PK, EC20 rez. Ponty-Dęby, 9 IV 2017, 1 ex., pień starego dębu, na hubiaku pospolitym *Fomes fomentarius* (L.) FR.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticaria longicollis (ZETTERSTEDT, 1838)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC10 Dąbrowa Kozłowska, 13 V 2007, 1 ex., na pniaku dębowym.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticaria obscura C.N.F. BRISOUT DE BARNEVILLE, 1863

Wyżyna Małopolska:

- PK, EC10 Owadów, 23 IX 2016, 1 ex., z czerpakowania suchej łąki nad rzeką Radomką.
- Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Corticaria pubescens (GYLLENHAL, 1827)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Michałów, 24 IV 1994, 1 ex., na parapecie wewnątrz mieszkania, idem, 5 IV 2005, 1 ex., w locie.
- EB19 Radom-Stara Wola Gołębiowska, 4 IV 1998, 1 ex., w locie.

Corticaria rubripes MANNERHEIM, 1844

Wyżyna Małopolska:

- EB09 Radom-Las Kapturski, 15 IX 2007, 1 ex., pień dębu, na hubie.
- Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Corticaria serrata (PAYKULL, 1798)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Józefów, 29 VIII 2005, 1 ex., w locie.

Corticaria umbilicata (BECK, 1817)

Wyżyna Małopolska:

- PK, EC10 Lesiów, 16 IV 2004, 1 ex., z czerpakowania ugoru.
- EC10 Radom-Krzewień, 3 IX 2006, 1 ex., z czerpakowania roślin zielnych na pożarzysku – bór sosnowy.
- EB19 Radom-Gołębiów, 28 II 2013, 1 ex., podczas odwilży, na terenie ciepłowni; idem, 20 IX 2013, 1 ex., w darni, siedlisko trawiaste, teren ciepłowni.
- EB19 Radom-Józefów, 17 XII 2015, 1 ex., w szyi korzeniowej martwej topoli osiki *Populus tremula* L. na brzegu rzeki Mlecznej.
- EB09 Radom-Las Kapturski, 16 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania traw i podszytu na skraju boru sosnowego.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 rez. Ciszek, 4 IX 1998, 1 ex., z czerpakowania traw na polanie.

- PK, EC10 Jastrzębia, 26 IX 2017, 1 ex., z czerpakowania roślin runa na skraju poletka łowieckiego z kukurydzą *Zea mays* L. i boru sosnowego.
- PK, EC10 Kozłów, „Kozłowskie Łąki”, 11 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania zeszłorocznych suchych traw.
Nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticarina lambiana (SHARP, 1910)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Natolin ad Radom, 25 X 2011, 3 exx., zadrzewienie przeciwśniegowe przy torach kolejowych, w ściółce u podstawy pnia świerka *Picea abies* (L.) H. KARST.
- PK, EB39 Patków, 26 XI 2011, 1 ex., w ściółce w szyi korzeniowej brzozy brodawkowatej *Betula pendula* ROTH.
- EB18 Gębarzów ad Skaryszew, 1 V 2018, 1 ex., z czerpakowania roślin łąkowych nad rzeką Kobylanką.
- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki, 25 V – 14 VI 2018, 1 ex., łęg olchowy, w pułapce typu IBL-2.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 rez. Pionki, 19 XI 2005, 1 ex., w przyziemnej dziupli dębu.
- PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 13 V – 14 VI 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.

Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej. Do tej pory znany był tylko z dwóch krain: Niziny Mazowieckiej i Puszczy Białowieskiej (MAJEWSKI op. cit.).

Corticarina minuta (FABRICIUS, 1792)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Nowa Wola Gołębiowska, 20 IX 1998, 1 ex., na owocniku muchomora *Amanita* PERS; 25 X 1998, 1 ex., wewnątrz budynku elektrociepłowni.
- EB19 Radom-Rajec Poduchowny, 27 VII 2005, 1 ex., w locie.
- EB19 Radom-Gołębiów, 16 III 2007, 2 exx., na brzegu małego zbiornika wodnego – teren ciepłowni, idem: 28 IX 2009 (1 ex.), 23 X 2013 (1 ex.), na terenie ciepłowni; idem, 28 X 2015, 1 ex., na odnózu kosarza *Mitopus morio* (F.) (det. R. ROZWALKA); idem, 8 III 2018, 1 ex., pod deską na terenie ciepłowni.

- EB19 Radom-Józefów, 10 XI 2007, 1 ex., w ściółce u podstawy brzozy brodawkowatej.
- PK, EB29 Wrzosów, 24 X 2009, 1 ex., w ściółce u podstawy starej sosny.
- EB09 Radom, 14 X 2013, 1 ex., park Stary Ogród, na martwicy bocznej topoli *Populus* L.
- EB19 Radom, 12 I 2014, 2 exx., os. Gołębiów I, w glebie u nasady pnia jesionu wyniosłego *Fraxinus excelsior* L.
- EB19 Radom, 29 X 2015, 1 ex., park im. J. Malczewskiego, w szyi korzeniowej lipy drobnolistnej *Tilia cordata* MILL.
- EB17 Obszar Natura 2000 Pakosław, 26 IX 2016, 1 ex., z czerpakowania podszytu i runa w parku.
- EB16 Iłża, Góra Zamkowa, 9 IX 2017, 1 ex., z czerpakowania łąki na stoku wzgórza.
- EB19 Radom, 28 III 2018, 1 ex., park Planty, w glebie u podstawy klonu srebrzystego *Acer saccharinum* L. – pomnika przyrody (nr inw. 531).
- EB29 Myśliszewice ad Jedlnia Letnisko, 3 IV 2018, 1 ex., w przyziemnej dziupli starej gruszy polnej *Pyrus communis* L.
- PK, EB39 rez. Miodne, 7 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania runa.
- EB19 Radom-Śródmieście, 4 IV 2018, 1 ex., pl. Kazimierza Wielkiego, w glebie u podstawy pnia korkowca amurskiego *Phellodendron amurense* RUPR., pomnika przyrody.
- EB09 Dąbrówka Nagórna ad Zakrzew, 16 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa i podszytu w borze sosnowym.
- EB49 Strykowice Błotne, 29 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania zarastającej łąki na skraju łągu olchowego.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 Huta, 6 XI 2005, 1 ex., w ściółce u podstawy pnia dębu.
- PK, EC20 Poświętne, 24 III 2012, 1 ex., w mieszkaniu, leg. G. STĘPIEŃ.
- PK, EC20 Jedlnia, 19 XI 2011, 4 exx., „Polana Jedleńska”, kępa zadrzewień śródpolnych, w ściółce w szyi korzeniowej wierzby.
- PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 22 IV – 13 V 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.

Corticarina similata (GYLLENHAL, 1827)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 Dąbrowa Kozłowska, 11 XI 2005, 1 ex., w ściółce u podstawy sosny zwyczajnej.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Corticarina truncatella (MANNERHEIM, 1844)

Wyżyna Małopolska:

- EB17 Pakosław ad Iłża, 10 X 2015, 1 ex., w skoszonej, zbutwiełej trawie.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Corticinara gibbosa (HERBST, 1793)

Wyżyna Małopolska:

- EB09 Radom-Las Kapturski, 27 XI 1995, 1 ex., w spróchniałej gałązce odłamanej z pnia wiązu; idem, 16 X 2005, 1 ex., na owocniku opieńki miodowej *Armillaria mellea* (VAHL) P. KUMM.; 4 III 2008, 1 ex., w próchnie dębowym; idem, 16 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania traw i podszytu na skraju boru sosnowego; idem, 25 IV 2018, 1 ex., na skraju podmokłej, śródleśnej łąki.
- PK, EB19 Antoniówka, 11 XI 2004, 2 exx., z przesiewania ściółki.
- PK, EC10 „Wsola ad”, Wielogóra, 15 I 2005, 1 ex., w próchnie dębowym; idem, 24 II 2008, 1 ex., u podstawy pnia olchy *Alnus glutinosa* GAERTN.
- DC91 Sucha Kolonia ad Białobrzegi, 11 XII 2005, 1 ex., w próchnie u podstawy dębu.
- PK, EC10 Wsola, 28 II 2008, 2 exx., w ściółce u podstawy topoli osiki.
- PK, EC10 Owadów, 15 IX 2009, 1 ex., z czerpakowania ugoru.
- EB09 Radom-Borki: 22 VIII 2011 (1 ex.), 18 IX 2011 (1 ex.), na liściu kukurydzy w ogrodzie.
- EB48 Zielonka Nowa, Dolina Zwoleńki: 3 VI – 19 VI 2014 (3 exx.), 19 VI – 28 VI 2014 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2, zawieszanej w koronie wiązu szypułkowego; idem: 9 IV – 22 IV 2018 (1 ex.), 22 IV – 13 V 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-3, zawieszanej na wierzbie iwie *Salix caprea* L.
- EB19 Radom, 20 XII 2014, 3 exx., park im. T. Kościuszki, w przyziemnej dziupli starego jesionu wyniosłego.

- EB17 Obszar Natura 2000 Pakosław, 13 XII 2015, 1 ex., w szyi korzeniowej starego, pomnikowego dębu – park.
- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki: 1 V – 21 V 2017 (2 exx.), 14 IV – 1 V 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2; idem, 1 V – 25 V 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2, skraj boru sosnowego sąsiadującego z wilgotną łąką.
- PK, EB39 Podzagajnik, 17 II 2018, 1 ex., w glebie z licznymi korytarzami gryzoni.
- EB59 Łągów ad Przyłęk, 8 IV 2018, 4 exx., z czerpakowania borówki czarnej *Vaccinium myrtillus* L. w borze sosnowym.
- EB49 Załazy ad Przyłęk, 8 IV 2018, 6 exx., z czerpakowania runa w borze sosnowo-dębowym.
- PK, EB39 rez. Miodne, 7 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania runa.
- EC00 Kozinki ad Zakrzew, 16 IV 2018, 26 exx., z czerpakowania poletka zeszłorocznej, zeschniętej kukurydzy.
- PK, EB38 Mostki, 15 IV 2018, 3 exx., z czerpakowania roślin runa, z płatu borówki czarnej.
- EB08 Kowala ad Radom, 19 IV 2018, 4 exx., z czerpakowania runa i podszytu w borze mieszanym na stoku wzgórza.
- PK, EB29 Gózd, 22 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania situ rozpierzchniętego *Juncus effusus* L., traw i trzcinowiska na brzegu stawu.
- EB08 Walentynów ad Kowala, 19 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania traw i podszytu w zagajniku sosnowo-brzozowym.
- EB48 Zwoleń, 21 IV 2018, 2 exx., sąsiedztwo oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów, z czerpakowania roślin zielnych.
- EB18 Zenonów ad Kowala, 28 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania wrzosowiska w ubogim borze sosnowym.
- EB18 Makowiec ad Skaryszew, 28 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa, z borówki czarnej w borze sosnowym.
- EB49 Strykowice Błotne, 29 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania zarastającej łąki na skraju łągu olchowego.
- EB18 Gębarzów ad Skaryszew, 1 V 2018, 2 exx., z czerpakowania roślin łąkowych nad rzeką Kobylanką.
- EB38 Janów ad Tczów, „Las Rogacz”, 12 V 2018, 1 ex., z czerpakowania traw i podszytu na skraju boru mieszanego.
- EB09 Radom-Wacyn, teren radiostacji, 21 V 2018, 3 exx., z czerpakowania siedliska ruderalnego.
- EB57 Gniazdków, Dolina Zwoleńki, 14 VI 2018, 6 exx., z czerpakowania krzewów wierzby szarej *Salix cinerea* L. na siedlisku łąkowym.

- EB49 Paciorek Wola, 1 VII 2018, 1 ex., z czerpakowania na skraju lasu porośniętego topolą osiką.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC21 Brzóza, 1 ex., 16 IV 2005, 1 ex., w przyziemnej dziupli lipy drobnolistnej.
- EC31 Kozienice, 8 I 2007, 2 exx., Park Pałacowy, w przyziemnej dziupli wiązu.
- PK, EC30 Augustów, 18 VII 2007, 1 ex., *ad lucem*.
- PK, EC30 rez. Pionki, 9 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania runa w grądzie przechodzącym w łęg olchowy.
- PK, EC20 Kieszek, 5 IV 2018, 3 exx., z czerpakowania runa na siedlisku boru mieszanego.
- PK, EC10 Dąbrowa Kozłowska, 11 IV 2018, 4 exx., z czerpakowania runa na siedlisku boru.
- PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 15 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania płatu zawilca gajowego *Anemone nemorosa* L. w grądzie; idem: 22 IV – 13 V 2018 (1 ex.), 14 VI – 30 VI 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2.
- PK, EB29 Adolfin, 19 V 2018, 1 ex., z czerpakowania łąki na skraju lasu mieszanego.
- PK, EC40 rez. Krępiec, 27 V 2018, 1 ex., z czerpakowania traw i roślin zielnych, bór sosnowy.
- PK, EC20 Dąbrowa Kozłowska, 21 VI 2018, 1 ex., „Kozłowskie Łąki”, z czerpakowania roślinności łąkowej w otoczeniu boru mieszanego.

Melanophthalma distinguenda (COMOLI, 1837)

Wyżyna Małopolska:

- EB48 Zielonka Nowa, Dolina Zwoleńki, 3 VI – 19 VI 2014 (4 exx.), 19 VI – 28 VI 2014 (4 exx.), w pułapce typu IBL-2 zawieszanej w koronie wiązu szypułkowego; idem: 22 IV – 13 V 2018 (4 exx.), 14 VI – 30 VI 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-3 zawieszanej na wierzbie iwie.
- EB19 Groszowice ad Jedlnia Letnisko, 12 IX 2016, 1 ex., w kolbie zapleśniałej kukurydzy.
- EB09 Radom-Las Kapturski, 30 III 2017, 1 ex., w hubie na pniaku dębowym.
- EB16 Iłża, Góra Zamkowa, 9 IX 2017, 1 ex., z czerpakowania łąki na stoku wzgórze.
- EB09 Dąbrówka Nagórna ad Zakrzew, 16 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa i podszytu w borze sosnowym.

- EB08 Kowala ad Radom, 19 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa i podszytu w borze mieszanym na stoku wzgórza.
- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki, 14 IV – 1 V 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC30 Augustów, 18 VII 2007, 1 ex., *ad lucem*.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

Melanophthalma maura MOTSCHULSKY, 1866

Wyżyna Małopolska:

- PK, EC10 Owadów, 17 IX 2006, 1 ex., z czerpakowania ugoru.
- PK, EC10 Kolonia Lesiów, 11 IX 2015, 1 ex., w skoszonej, zbutwiałej trawie przy stacji kolejowej.
- EB48 Zielonka Nowa, Dolina Zwoleńki: 9 IV – 22 IV 2018 (1 ex.), 22 IV – 13 V 2018 (1 ex.), 13 V – 14 VI 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-3 zawieszanej na wierzbie iwie.
- EB48 Zwoleń, sąsiedztwo oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów, 21 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania roślin zielnych.
- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki: 14 IV – 1 V 2018 (1 ex.), 1 V – 25 V 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2, skraj boru sosnowego.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC10 Dąbrowa Kozłowska, 23 V 2018, 2 exx., z czerpakowania roślin zielnych i traw przy drodze leśnej.
- PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 13 V – 14 VI 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.

Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej. Do tej pory znany był z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Puszczy Białowieskiej i Niziny Mazowieckiej (MAJEWSKI 1994, op. cit.) oraz Dolnego Śląska (BOROWIEC i KANIA 1994).

Melanophthalma rispini RÜCKER et JOHNSON, 2007

Wyżyna Małopolska:

- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki: 1 V – 25 V 2018 (5 exx.), 25 V – 14 VI 2018 (18 exx.), w pułapce typu IBL-2, łęg olchowy; idem: 1 V – 25 V 2018 (7 exx.), 25 V – 14 VI 2018 (56 exx.), 14 VI – 30 VI 2018 (9 exx.), w pułapce typu IBL-2, skraj boru sosnowego sąsiadującego z wilgotną łąką.

- EB58 Andrzejów-Borowiec, Dolina Zwoleńki, 16 VI – 30 VI 2018, 54 exx., w dwóch pułapkach IBL-3, ekoton – skraj zarośli łągowych i wilgotnej łąki.

Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej. Do tej pory wykazany został z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (JAŁOSZYŃSKI i PRZEWOŻNY op. cit.) i Niziny Mazowieckiej (PLEWA 2018). Wszystkie dotychczasowe stanowiska tego gatunku w Polsce znajdują się po zachodniej stronie Wisły.

Melanophthalma suturalis (MANNERHEIM, 1844)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Stara Wola Gołębiowska, 7 VII 2011, 1 ex., w locie.

Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej. Do tej pory wykazany został z Dolnego Śląska (BOROWIEC i KANIA op. cit.) i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (MAJEWSKI op. cit.).

Melanophthalma transversalis (GYLLENHAL, 1827)

Wyżyna Małopolska:

- EB17 Obszar Natura 2000 Pakosław, 26 IX 2016, 1 ex., z czerpakowania podszytu i runa w parku.
- PK, EB39 Podzagajnik, 17 II 2018, 1 ex., w glebie z licznymi korytarzami gryzoni.
- PK, EB38 Mostki, 15 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania roślin runa – płatu borówki czarnej.
- EC00 Kozinki ad Zakrzew, 16 IV 2018, 34 exx., z czerpakowania poletka zeszłorocznej, zeschniętej kukurydzy.
- EB09 Radom-Las Kapturski, 16 IV 2018, 1 ex., czerpakowania traw i podszytu na skraju boru sosnowego.
- EC00 Sosnowica ad Zakrzew, 20 IV 2018, 2 exx., z czerpakowania zeschniętych i młodych traw na brzegu rzeki Radomki.
- EB08 Walentynów ad Kowala, 19 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania traw i podszytu w zagajniku sosnowo-brzozowym.
- EB48 Zwoleń, 21 IV 2018, 3 exx., sąsiedztwo oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów, z czerpakowania roślin zielnych.
- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki, 14 IV – 1 V 2018, 2 exx., w pułapce typu IBL-2.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC10 Dąbrowa Kozłowska, 10 VIII 2005, 1 ex., na liściu *Robinia pseudoacacia* L.; 11 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa w borze.

- PK, EB19 Siczki, 5 IV 2016, 1 ex., na pniu ściętej sosny.
- PK, EC30 rez. Pionki, 9 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa – grąd przechodzący w łęg olchowy.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Podrodzina: Latridiinae

Cartodere nodifer (WESTWOOD, 1839)

Wyżyna Małopolska:

- EB09 Radom-Las Kapturski: 25 VIII 2004, 1 ex., na sęgu grabowym *Carpinus betulus* L.; 19 IX 2013, 1 ex., na sęgu z drewnem dębowym; 8 IX 2014, 2 exx., na drewnie dębowym.
- EB19 Radom-Gołębiów: 11 IV 2007 (1 ex.), 13 IX 2007 (1 ex.), na terenie ciepłowni.
- EB09 Nieczatów ad Zakrzew, 11 IX 2017, 1 ex., na ugorze.
- EB09 Radom-Kapturek, 25 IV 2018, 1 ex., w stercie skoszonych, zbutwiałych, zeszłorocznych ziołorośli.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 Zadobrze, 26 VIII 2011, 1 ex., na sęgu topoli osiki.

Dienerella clathrata (MANNERHEIM, 1844)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom, 27 IX 2015, 1 ex., cmentarz prawosławny, ul. Warszawska, w stercie skoszonej, zbutwiałej trawy.

Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej. Do tej pory znany był tylko Dolnego Śląska (BOROWIEC 1991) i Pojezierza Pomorskiego (MAJEWSKI op. cit.).

Enicmus fungicola (THOMSON, 1868)

Wyżyna Małopolska:

- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki, 14 IV – 1 V 2018 (3 exx.), w pułapce typu IBL-2; idem: 1 V – 25 V 2018 (3 exx.), 25 V – 14 VI 2018 (3 exx.), w pułapce typu IBL-2, łęg olchowy; idem, 1 V – 25 V 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2, skraj boru sosnowego sąsiadującego z wilgotną łąką.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC30 rez. Brzeźniczka: 9 IV – 22 IV 2018 (3 exx.), 22 IV – 13 V 2018 (1 ex.), 13 V – 14 VI 2018 (3 exx.), w pułapce typu IBL-2.

Enicmus histrio JOY et TOMLIN, 1910

Wyżyna Małopolska:

- EB09 Radom-Las Kapturski, 18 X 2005, 2 exx., w ściółce u podstawy dębu; idem, 29 X 2005, 1 ex., w próchnie u podstawy olchy czarnej. Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Enicmus rugosus (HERBST, 1793)

Wyżyna Małopolska:

- PK, EC10 Owadów, 12 XI 2005, 1 ex., w spróchniałym pniaku.
- EB19 Radom-Firlej, 10 VII 2010, 1 ex., na zagryzionym pniaku topoli.
- EB48 Barycz Stara, Dolina Zwoleńki, 3 VI – 19 VI 2014, 20 exx., bór sosnowy, w pułapce typu IBL-2.
- EB48 Zielonka Nowa, Dolina Zwoleńki: 19 V – 3 VI 2014 (6 exx.), 3 VI – 19 VI 2014 (5 exx.), 19 VI – 28 VI 2014 (5 exx.), w pułapce typu IBL-2 zawieszanej w koronie wiązu szypułkowego; idem, 14 VI – 30 VI 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-3 zawieszanej na wierzbie iwie.
- EB58 rez. Borowiec, Dolina Zwoleńki: 1 V – 25 V 2018 (2 exx.); 25 V – 14 VI 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2, łęg olchowy.
- EB49 Strykowice Błotne, 1 VII 2018, 1 ex., na śluzowcu, wypalony pniak.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 Huta, 6 XI 2005, 1 ex., w ściółce u podstawy dębu szypułkowego.
- PK, EC20 Kieszek, 17 VII 2008, 1 ex., w spróchniałym pniaku sosnowym.
- PK, EC20 rez. Ponty im. T. Zielińskiego: 11 IV – 3 V 2016 (2 exx.), 3 V – 15 V 2016 (1 ex.), 15 V – 9 VI 2016 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2.
- PK, EC30 Augustów, 20 V 2017, 1 ex., pień dębu szypułkowego *Q. robur* L., na hubiaku pospolitym.
- PK, EC30 rez. Brzeźniczka: 22 IV – 13 V 2018 (2 exx.), 13 V – 14 VI 2018 (1 ex.), w pułapce typu IBL-2. Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Enicmus testaceus (STEPHENS, 1830)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 rez. Ponty im. T. Zielińskiego, 3 V – 15 V 2016, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.

- PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 14 VI – 30 VI 2018, 2 exx., w pułapce typu IBL-2.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Enicmus transversus (A.G. OLIVIER, 1790)

Wyżyna Małopolska:

- PK, EC10 Kolonia Lesiów, 21 IV 2004, 1 ex., z czerpakowania ugoru.
- EB09 Radom-Las Kapturski, 20 X 2007, 1 ex., w ściółce u podstawy dębu; idem, 16 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania traw i podszytu na skraju boru sosnowego.
- EB19 Radom-Józefów, 24 XI 2007, 1 ex., w ściółce u podstawy brzozy brodawkowatej.
- PK, EB19 Rajec Poduchowny, 8 IX 2009, 1 ex., w przyziemnej dziupli w starym dębie.
- EB19 Radom-Gołębiów, 10 V 2012, 1 ex., na ścianie budynku, teren ciepłowni.
- EB09 Dąbrówka Nagórna ad Zakrzew, 16 IV 2018, 1 ex., z czerpakowania runa i podszytu w borze sosnowym.

Latridius consimilis MANNERHEIM, 1844

Wyżyna Małopolska:

- EB48 Zielonka Nowa, Dolina Zwoleńki, 22 IV 2018, 1 ex., pień martwej olchy czarnej na brzegu torfianki, na owocniku gmatwicy chropowatej, *Daedaleopsis confragosa* (BOLTON) J. SCHRÖT.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej. Środowisko występowania tego rzadko spotykanego gatunku przedstawiono na ryc. 1.

Latridius hirtus GYLLENHAL, 1827

Wyżyna Małopolska:

- EB09 Radom-Las Kapturski, 2 III 1992, 1 ex., w hubie na pniu martwej brzozy brodawkowatej; idem, 15 XII 2013, 1 ex., pod korą martwego jesionu wyniosłego.
- EB19 Radom-Koniówka, 11 XI 1997, 1 ex., pod korą pnia klonu jesionolistnego *Acer negundo* L.
- EB19 Radom-Firlej, 21 X 1998, 1 ex., na pniu topoli kanadyjskiej *Populus x canadensis* MOENCH.
- EB09 Radom-Borki, 7 VII 2011, 1 ex., na pniu spróchniałej wierzby rosnącej nad zalewem.

Ryc. 1. Gmatwica chropowata (*Daedaleopsis confragosa* (BOLTON) J. SCHRÖT) i środowisko występowania *Latridius consimilis* MANNERHEIM, 1844 (fot. M. MIŁKOWSKI).

Fig. 1. *Daedaleopsis confragosa* (BOLTON) J. SCHRÖT) and habitat of *Latridius consimilis* MANNERHEIM, 1844 (photo M. MIŁKOWSKI).

- EB09 Radom, 12 VII 2013, 1 ex., park Stary Ogród, na martwicy pnia mieszańca topól.
- EB48 Zielonka Nowa, Dolina Zwoleńki, 19 V – 3 VI 2014, 1 ex., w pułapce typu IBL-2, zawieszanej w koronie wiązu szypułkowego *U. leavis*; idem, 14 VI – 30 VI 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-3 zawieszanej na wierzbie iwie.
- EB19 Radom, 9 VIII 2016, 1ex., park im. T. Kościuszki, pod korą porośniętą grzybami poliporoidalnymi – pień ściętego klonu zwyczajnego *Acer platanoides* L. (byłego pomnika przyrody); 4 VIII 2017, 1 ex., na pniu ściętego klonu zwyczajnego *A. platanoides* (byłego pomnika przyrody).
- PK, EB29 Karszówka, 18 II 2018, 1 ex., pod korą martwej sosny.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EB29 rez. Jedlnia, 13 VI 2011, 1 ex., na pniu starego, dziuplastego dębu.
 - PK, EC30 rez. Zagożdżon, 18 III 2012, 1 ex., pod korą martwego klonu jaworu *Acer pseudoplatanus* L.
 - PK, EC20 Jaśce, 4 III 2017, 1 ex., pod korą martwej jodły *Abies alba* MILL., leg. J. MENDZIKOWSKI, S. CZERWIŃSKI et MM.
 - PK, EC20 rez. Ponty-Dęby, 2 IV – 29 IV 2017, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.
 - PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 13 V – 14 VI 2018, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.
- Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Latridius minutus (LINNAEUS, 1767)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Radom-Koniówka, 30 XI 1997, 1 ex., pod korą klonu jesionolistnego.
- EB19 Radom-Nowa Wola Gołębiowska, 12 IX 1998, 1 ex., na ścianie wewnątrz budynku elektrociepłowni.
- EB19 Rajec Szlachecki ad Radom: 27 IX 2009 (1 ex.), 25 II 2017 (1 ex.), pod korą pniaka przy torach kolejowych.
- EB19 Radom-Huta Józefowska, 8 X 2009, 1 ex., w skoszonej, zbutwiałej trawie.
- EB16 Iłża, 12 I 2008, 1 ex., Góra Zamkowa, w przyziemnej dziupli brzozy brodawkowatej.
- EB09 Radom-Borki: 18 IX 2011 (1 ex.), 2 X 2011 (3 exx.), na ścianie domu.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC21 Brzóza, 16 IV 2005, 1 ex., w przyziemnej dziupli lipy drobnolistnej.
- PK, EB29 Jedlnia Letnisko, 21 I 2012, 1 ex., w starym owocniku grzyba na pniu martwego jarząbu pospolitego *Sorbus aucuparia* L.

Stephostethus alternans (MANNERHEIM, 1844)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 Kieszek, 12 VII 2011, 2 exx., na pniaku grabowym i na martwicy bocznej starego dębu; idem, 13 VII 2011, 1 ex., na zbutwiałej topoli osice.

- PK, EC20 rez. Ponty im. T. Zielińskiego, 3 V – 15 V 2016, 1 ex., w pułapce typu IBL-2.
 - PK, EC30 rez. Brzeźniczka, 13 V – 14 VI 2018, 2 exx., w pułapce typu IBL-2.
- Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Stephostethus angusticollis (GYLLENHAL, 1827)

Wyżyna Małopolska:

- EB19 Natolin ad Radom, 25 X 2011, 1 ex., zadrzewienie przeciwśniegowe przy torach kolejowych, w ściółce u podstawy pnia świerka.

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC21 Brzóza, 16 IV 2005, 2 exx., w przyziemnej dziupli lipy drobnolistnej.
 - PK, EC20 rez. Pionki, 19 XI 2005, 1 ex., w przyziemnej dziupli dębu.
 - PK, EB29 Jedlnia Letnisko, 21 I 2012, 1 ex., w próchnie u podstawy starej lipy drobnolistnej; idem, 4 I 2014, 1 ex., las mieszany, w wypróchniałym pniu gruszy.
- Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Stephostethus pandellei (C.N.F. BRISOUT de BARNEVILLE, 1863)

Nizina Mazowiecka:

- PK, EC20 ok. rez. Leniwa, 5 IV 2009, 1 ex., w przyziemnej dziupli dębu.
- Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Podsumowanie

Wymiecinkowate Puszczy Kozienickiej i okolic Radomia są reprezentowane przez 35 gatunków, co stanowi około 47,3% krajowej fauny Latridiidae. Podczas badań odnotowano analogiczną liczbę taksonów (25) na terenie kompleksu leśnego Puszczy Kozienickiej, jak i w granicach administracyjnych miasta Radomia, przy czym 15 gatunków znaleziono na obydwu obszarach. Na szczególną uwagę zasługują gatunki rzadko spotykane w skali całego kraju, tj. *Corticaria alleni*, *Corticarina lambiana*, *Dienerella clathrata*, *Melanophthalma maura*, *M. rispini* i *M. suturalis*.

Podziękowania

Autorzy składają serdeczne podziękowania Bogumile MIŁKOWSKIEJ, Grażynie STĘPIEŃ, Januszowi MENDZIKOWSKIEMU oraz Szymonowi CZERWIŃSKIEMU za przekazanie materiału wykorzystanego w niniejszym opracowaniu.

SUMMARY

As a result of faunistic studies conducted in 1992–2018 in central Poland (Kozienska Forest and the vicinity of Radom), 35 species of Latridiidae were recorded, which amounts for 47,3% of the Polish Latridiidae fauna. Fifteen species were found for the first time within the Mazovian Lowland and thirteen species in the Małopolska Upland. *Corticaria alleni*, *Corticarina lambiana*, *Dienerella clathrata*, *Melanophthalma maura*, *M. rispini* and *M. suturalis* were among the most interesting species found, each rarely collected or previously known from a small number of localities.

PIŚMIENNICTWO

- BOROWIEC L. 1991: Nowe i rzadkie dla Polski gatunki chrząszczy (Coleoptera). Wiadomości Entomologiczne, **10** (4): 197-205.
- BOROWIEC L., KANIA J. 1994: Uwagi o niektórych krajowych gatunkach chrząszczy (Coleoptera). Wiadomości Entomologiczne, **13** (4): 217-225.
- BOROWSKI J. 2001: Próba waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej na podstawie chrząszczy (Coleoptera) związanych z nadrzewnymi grzybami. (s. 287-317). [W:] A. SZUJECKI (red.) Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 411 ss.
- BOROWSKI J. 2006: Chrząszcze (Coleoptera) grzybów nadrzewnych – studium waloryzacyjne. Rozprawy Naukowe i Monografie. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 92 ss.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1971–2000: Chrząszcze Coleoptera. Katalog Fauny Polski, XXIII, 1-22.
- BYK A. 2007: Waloryzacja lasów Gór Świętokrzyskich na podstawie struktury zgrupowań chrząszczy saproksylicznych. (s. 57-118). [W:] J. BOROWSKI i S. MAZUR (red.) Waloryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa. 236 ss.
- CROWSON R.A. 1984: The associations of Coleoptera with Ascomycetes. (s. 256–285). [W:] Q. WHEELER i M. BLACKWELL (eds.) Fungus-Insect Relationships. Perspectives in Ecology and Evolution. Columbia University Press, New York. 514 ss.
- GUTOWSKI J.M., BUCHHOLZ L., KUBISZ D., OSSOWSKA M., SUĆKO K. 2006: Chrząszcze saproksyliczne jako wskaźnik odkształceń ekosystemów leśnych borów sosnowych. Leśne Prace Badawcze, **4**: 101-144.
- JAŁOSZYŃSKI P., PRZEWOŹNY M. 2013: *Melanophthalma rispini* RÜCKER et JOHNSON, 2007 gatunek nowy dla fauny Polski (Coleoptera, Latridiidae). Wiadomości Entomologiczne, **32** (4): 255-258.
- MAJEWSKI T. 1994: Nowe i rzadkie chrząszcze z rodzaju *Melanophthalma* MOTSCHULSKY, 1866 (Coleoptera, Latridiidae) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **13** (1): 64.
- MAJEWSKI T. 1997 (1996): Nowe dane o rozmieszczeniu Latridiidae (Coleoptera) w Polsce. Wiadomości Entomologiczne, **15** (4): 227-236.
- Mapa Bioróżnorodności [online] 2018: Krajowa Sieć Informacji o Bioróżnorodności. [http://baza.biomap.pl/] (dostęp: 2018-09-11).

- PLEWA R. 2018: Drugie stanowisko *Melanophthalma rispini* RÜCKER et JOHNSON, 2007 (Coleoptera: Latridiidae) w Polsce. *Acta Entomologica Silesiana*, **26** (online 011): 1-2.
- SIITONEN J. 2012: Microhabitats. (s.150–182). [W:] J.N. STOKLAND, J. SIITONEN i B.G. JONSSON (eds.) *Biodiversity in Dead Wood*. Cambridge University Press, New York. 509 ss.
- STEPHENSON S.L., WHEELER Q.D., MCHUGH J.V., FRAISSINET P.R. 1994: New North American associations of Coleoptera with Myxomycetes. *Journal of Natural History*, **28**: 921-936.
- SZOLTYS H. 2016: *Melanophthalma extensa* REY, 1889 (Coleoptera: Latridiidae) – nowy dla fauny Polski gatunek chrząszcza *Acta Entomologica Silesiana*, **24** (online 009): 1-3.
- TOMASZEWSKA W.K. 2004: Cucujoidea (= Clavicornia). (s. 57–58). [W:] W. BOGDANOWICZ, E. CHUDZICKA, I. FILIPIUK i E. SKIBIŃSKA (red.) *Fauna Polski – Charakterystyka i wykaz gatunków*. Tom 1. Muzeum i Instytut Zoologii PAN w Warszawie, Warszawa. 509 ss.